

Konstytucja dla Polski 2018

Konstytucja dla Polski a.d. 2018

Wstęp	1.1
Preambuła	1.2
Rozdział I. Prawa i obowiązki podstawowe.	1.3
Rozdział II. Jak rozumieć prawa podstawowe.	1.4
Rozdział III. Państwo prawa.	1.5
Rozdział IV. Ustrój polityczny.	1.6
Rozdział V. System Prawa.	1.7
Rozdział VI. Ustrój gospodarczy państwa.	1.8
Rozdział VII. Siły zbrojne.	1.9
Rozdział VIII. Obywatelstwo	1.10
Komentarz	1.11
Konstytucja według Jana Pawła II	1.11.1
Aksjologia Konstytucji z 1997 roku	1.11.2
Podsumowanie	1.11.3

Dlaczego potrzebujemy nowej Konstytucji?

1. Podstawową wadą obecnej Konstytucji jest to, że w praktyce obywatel nie może dochodzić swych praw powołując się na jej zapisy. Poza praktyką prawników (którzy zakładają, że wystarczającym objaśnieniem praw konstytucyjnych są kodeksy) istnieją obiektywne przyczyny takiego stanu rzeczy: zapisy Konstytucji są ogólnikowe i niejasne. Aby to zmienić i równocześnie uniknąć konieczności ciągłych zmian wraz ze zmieniającymi się warunkami, najlepiej byłoby wydzielić **ustawy o randze konstytucyjnej**, które mogłyby być zmieniane bez zmiany Konstytucji. Ta zaś powinna zawierać jedynie wymogi stawiane takim ustawom. To jest najważniejsza zmiana jaką zaproponowano w poniższym projekcie.
2. Przez ostatnie 20 lat znacząco zmieniły się warunki rozwoju społeczeństwa. System wartości uwzględniony wówczas w Konstytucji opisano w sposób ogólnikowy także dlatego, że wydawał się on trudny do realizacji (zapewne więc traktowano te zapisy nie jako wymogi, ale postulaty). Obecnie nie tylko lepiej rozumiemy fundamentalne prawa (zob. próbę systematyki poglądów Jana Pawła II w załączonym komentarzu) ale też potrafimy je przełożyć na reguły organizacji państwa.
3. Konstytucja z roku 1997 została napisana przez humanistów. Ma to swoje wady i zalety. Do tych pierwszych należy zaliczyć małą dbałość o spójność i racjonalne uzasadnienie zapisów. Niniejszy dokument został sporządzony przez inżyniera i poddany regułom ścisłego myślenia. Każdy z zapisów powinien mieć uzasadnienie w logice całości, odniesieniach do konkretów lub fundamentalnych wartości. To powinno wyeliminować większość sporów konstytucyjnych, które - miejmy nadzieję - staną się nieracjonalne.

Niniejszy projekt nowej konstytucji został sporządzony przez informatyka – Jerzego Wawro, na podstawie publikacji i dyskusji prowadzonych na blogu Autora w ciągu minionych wielu lat. Jest to więc projekt przemyślany i konserwatywny, choć w wielu miejscach proponowane zmiany są dość odważne (zob. podsumowanie na końcu). Należy jednak tę publikację traktować jako głos w dyskusji nad tym jakiej Konstytucji potrzebuje Polska w roku 2018.

Dane o publikacji

- autor: **Jerzy Wawro**
- wydawca: **Fundacja Galicea**
- wydawnictwo: **Verbu**
- rok: **2017**
- wydanie: **1.0**
- ISBN: **978-83-63384-11-1**

Preambuła

My, Naród Polski - wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł, równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla naszego państwa.

Prawa i obowiązki podstawowe.

1.1. Uznajemy, że każdej osobie przysługują takie same fundamentalne prawa, które są niezbywalne: prawo do życia i poszanowania godności człowieka jako osoby. Prawa te są ważniejsze niż dobro struktur organizacyjnych w jakich funkcjonujemy.

1.2. Ustanawiamy państwo Rzeczpospolita Polska jako republikę dbającą o warunki indywidualnego i społecznego rozwoju swych obywateli.

1.3. Każda osoba przebywająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ma prawo dobrowolnego uczestniczenia we wspólnotach – czyli strukturach zbudowanych w oparciu o zasady troski o dobro wspólne. Dobro wspólne należy rozumieć jako warunki osobistego rozwoju dla wszystkich członków wspólnoty. Uznajemy, że tego typu wspólnotami są przede wszystkim rodziny rozumiane jako trwałe związki kobiety i mężczyzny oraz naród. Te wspólnoty są pod ochroną i opieką państwa.

1.4. Uznajemy istnienie hierarchii wartości podstawowych:

1. Godność osoby. Każda osoba ma niezbywalną wartość i należy traktować ją podmiotowo. W szczególności każda osoba ma prawo do życia i prawo do poszanowania jej godności.
2. Szacunek dla prawdy. Podstawą współistnienia jest prawda jako gotowość przyjęcia logicznych konsekwencji znanych faktów i zaakceptowanych wartości. Oznacza to także zakaz stanowienia praw wewnętrznie sprzecznych.
3. Dobro wspólnot – czyli prawo i obowiązek troski o wspólnoty będące pod ochroną i opieką państwa. Z troski o wspólnotę wynika konieczność stanowienia praw strzegących przyjęty system wartości.
4. Sprawiedliwość, czyli stała i niezmienna wola przyznania każdemu należnych mu praw.
5. Wolność i tolerancja. Swoboda działania i głoszenia odmiennych poglądów – o ile nie podważa się w ten sposób fundamentalnych wartości chronionych niniejszą Konstytucją.
6. Swoboda zrzeszania się. Obywatele mają prawo powoływać do życia różne organizacje życia społecznego, które pozwalają na lepsze współdziałanie. Jednak działalność tych organizacji nie może naruszać przyjętego systemu wartości.
7. Zasada pomocniczości. Oznacza to, że wsparcie działań osób poprzez struktury państwa jest niezbędne dopiero w sytuacji, gdy te osoby nie mogą poradzić sobie samodzielnie. Interwencje są w szczególności konieczne, gdy jakaś osoba egzystuje w warunkach

urągających jej godności. Państwo nie powinno interweniować w sprawy którymi obywatele mogą i powinni sobie poradzić sami.

8. Prawo własności. Poszanowanie prywatnej własności jest podstawą ustroju państwa. Własność ta jednak nie może być gromadzona i utrzymywana z naruszeniem praw innych obywateli.

1.5. Uznajemy rolę chrześcijaństwa jako źródła powyższych zasad. Dlatego ewentualna zmiana powyższych zapisów wymaga akceptacji na zasadzie konsensusu kościołów chrześcijańskich funkcjonujących w Polsce oraz potwierdzenia woli zmiany w referendum.

Jak rozumieć prawa podstawowe.

Państwo

2.1. Państwo nie jest jedynie strukturą lub aparatem ucisku. Wierzymy, że tworzą go ludzie kierujący się wspólnymi celami i wartościami. Dlatego należy w pierwszym rzędzie brać pod uwagę dobro tworzących wspólnotę obywateli. Celem państwa jest ochrona warunków rozwoju poprzez pracę z zachowaniem wolności, solidarności i tolerancji. Celem współpracy jest stałe doskonalenie istniejącego ładu w taki sposób, by wszyscy mogli w nim uczestniczyć w zgodzie z własnymi przekonaniem. Propagowane są postawy integrujące: miłości, braterstwa i solidarności i szacunku dla godności człowieka.

Wolność

2.2. Suwerenność państwa uznajemy za wartość tak dużą, że dla jej obrony mogą być poświęcone prawa podstawowe obywateli.

2.3. Inne cele narodowe i społeczne powinny być realizowane z poszanowaniem wolności, która jest jednak wyzwaniem do poświęcenia, oddania i służby w imię solidarności.

Sprawiedliwość

2.4. Sprawiedliwość domaga się akceptacji zasady wzajemności: oczekuję takich praw, jakie jestem gotów przyznać innym. Zasada ta dotyczy jednak osób, a nie organizacji.

Tolerancja

2.5. Różnorodność jest wartością. Dlatego należy unikać wymuszania zmiany poglądów lub rozwiązywania konfliktów w sferze idei przemocą. Jedynym uzasadnieniem dla takich działań może być ochrona praw podstawowych.

2.5.1. Tolerancja polega na akceptacji sytuacji, w której w przestrzeni publicznej ścierają się różne idee. Uznajemy jednak istnienie spraw prywatnych (intymnych), które nie powinny być przedmiotem działań podejmowanych w przestrzeni publicznej.

2.5.2. W tym duchu należy uznać prawomocność obecności w sferze publicznej organizacji i symboliki religijnej, zgodnych z polską tradycją.

2.5.3. Tolerancja dla odmiennych poglądów nie może prowadzić do wymuszania akceptacji w jakiegokolwiek formie poglądów wewnętrznie sprzecznych, sprzecznych ze stanem naszej wiedzy i przekonaniem, czy też naruszającymi przyjęty system wartości. W tym ostatnim przypadku

głoszenie takich poglądów może być prawnie zabronione. Zakazy takie muszą jednak mieć rangę konstytucyjną, a więc ich przyjęcie musi podlegać takiej samej procedurze jak ustawy o randze konstytucyjnej o których mowa w rozdziale III.

Państwo prawa

3.1. Rzeczpospolita Polska jest państwem prawa. Oznacza to, że:

3.1.1. Każdy obywatel podlega takim samym prawom.

3.1.2. Prawo jest stabilne i jego zmiany mogą zachodzić jedynie z ważkich powodów społecznych, a nie dla umożliwienia rozstrzygnięcia jednej konkretnej sprawy.

3.1.3. Wszystkie struktury państwa działają według zasad określonych prawem.

3.2. System prawa tworzą zapisy Konstytucji, ustawy przyjmowane przez Parlament składający się z demokratycznie wybranych przedstawicieli ogółu społeczeństwa oraz inne regulacje dopuszczane przez ustawy.

3.3. Zapisy niniejszej Konstytucji należy traktować jako nieprzekraczalne wymogi wobec wszelkich praw obowiązujących w państwie.

3.4. Wyróżnia się ustawy o randze konstytucyjnej. Ustawy o randze konstytucyjnej to przełożenie zapisów Konstytucji na język konkretów. Regulują działanie władz i stanowią podstawę do logicznego uzasadnienia innych praw.

3.5. Do ustaw o randze konstytucyjnej zalicza się regulacje ustanawiające:

3.5.1. Ustrój polityczny, czyli ustawa regulująca:

- funkcjonowanie Parlamentu i innych struktur (władz) państwa,
- działanie partii politycznych,
- udział państwa w strukturach międzynarodowych

3.5.2. System Prawa. Ustawa reguluje zasady tworzenia prawa i funkcjonowania sądów.

3.5.3. Ustrój gospodarczy państwa. Ustawa reguluje podstawowe zasady prowadzenia działalności gospodarczej, działanie systemu finansowego i podatkowego.

3.5.4. Siły zbrojne. Zasady funkcjonowania Wojska Polskiego.

3.5.5. Ustawa o obywatelstwie. Zasady przyjmowania i zrzekania się obywatelstwa oraz podstawowe prawa i obowiązki związane z posiadaniem obywatelstwa,

3.6. Każda z ustaw o randze konstytucyjnej może być zmieniana niezależnie – bez konieczności zmiany Konstytucji. Uzasadnieniem dla wprowadzanych zmian może być dostosowanie do zmieniających się warunków, uzasadniona konieczność uściślenia przepisów lub uwzględnienie

doświadczenia zdobytego w trakcie ich stosowania.

3.7. Immunitet jako zwolnienie z odpowiedzialności prawnej osoby sprawującej władzę jest możliwy jedynie w odniesieniu do działań, których złych skutków nie można było przewidzieć. W każdym innym przypadku osoby sprawujące władzę mogą być pociągnięte do odpowiedzialności za złamanie prawa.

Ustrój polityczny.

Parlament

4.1. Rzeczpospolita Polska jest państwem demokratycznym w tym sensie, że władzę ustawodawczą sprawuje parlament do którego parlamentarzyści (posłowie i ewentualnie senatorowie) są wybierani wyborach bezpośrednich i tajnych.

4.2. Parlamentarzystów nie obowiązują instrukcje wyborców – poza akceptacją wyników referendum organizowanego jako wiążące. Jednak mają oni obowiązek w swej działalności:

- kierować się zasadami etyki i strzec wyrażonych w Konstytucji wartości;
- działać w sposób odpowiedzialny, rozważając najgorsze możliwe skutki stanowionego prawa;
- postępować w sposób racjonalny, bez doktrynerstwa i z poszanowaniem systemu konstytucyjnych wartości;
- mieć na względzie wolę obywateli – co wyraża się w dążeniu do realizacji deklaracji złożonych przed wyborami, zachowywaniu stałej łączności z wyborcami i uwzględnianiu wyników referendum;

4.3. Parlamentarzyści którzy nie postępują zgodnie z obowiązującymi ich zasadami mogą być odwoływani przed końcem kadencji drogą referendum. Mogą też sami złożyć rezygnację. Wówczas na ich miejsce wybierani są następcy.

4.4. Działalność parlamentarzystów jest finansowana przez państwo, ale sumaryczna wartość finansowania jest liczona jako stała kwota pomnożona przez ilość wyborców. Każdy z wyborców ma prawo wskazać parlamentarzystę który otrzyma przypisaną temu wyborcy kwotę. Reszta jest dzielona po równo między wszystkich parlamentarzystów.

Prezydent

4.5. Najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej jest Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

4.5.1. Prezydent gwarantem ciągłości władzy państwowej, czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.

4.5.2. Prezydent jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym. Prezydent jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.

4.5.3. Prezydent jako reprezentant państwa w stosunkach zewnętrznych:

- ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe,
- mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych,
- przyjmuje listy uwierzytelniające i odwołujące akredytowanych przy nim przedstawicieli dyplomatycznych innych państw i organizacji międzynarodowych.

4.5.4. Prezydent Rzeczypospolitej prowadzi politykę zagraniczną we współpracy z rządem.

4.5.5. Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. W czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

Rząd

4.6. Politykę wewnętrzną państwa w zakresie nie zastrzeżonym dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego prowadzi Rada Ministrów (rząd) na czele z Prezesem Rady Ministrów (premier).

4.6.1. Rząd prowadzi politykę zagraniczną we współdziałaniu z Prezydentem.

4.6.2. Rząd kieruje administracją rządową. Przedstawicielem Rady Ministrów w województwie jest wojewoda.

4.7. Premier przedstawia parlamentowi expose i uzyskuje zgodę na działanie w postaci wotum zaufania. W razie konieczności istotnej zmiany polityki – expose jako podstawa uzyskania wotum zaufania może być wygłaszane wielokrotnie.

4.7.1 Prezydent desygnuje Prezesa Rady Ministrów (premiera), a następnie powołuje Radę Ministrów (rząd) w składzie zaproponowanym przez Premiera. Jeśli tak powołany rząd nie uzyska wotum zaufania – inicjatywę przejmuje parlament.

4.7.2. Jeśli Parlament nie zdoła wskazać swojego kandydata i udzielić mu wotum zaufania – może zostać powtórzona procedura o której mowa w punkcie 6.1 lub Prezydent może podjąć decyzję o skróceniu kadencji parlamentu i nowych wyborach.

4.8. W związku z realizacją celów wyrażonych w expose, rząd może składać propozycje ustaw (inicjatywa ustawodawcza). Może też wydawać rozporządzenia regulujące szczegółowo sposoby działania dla realizacji celów zawartych w ustawach.

4.8.1. Rząd przygotowuje co roku budżet państwa, który jest podstawą jego działania.

Samorząd

4.9. Sposobem organizacji wspólnoty lokalnej jest samorząd terytorialny. Organy władzy samorządowej są wybierane w wyborach tajnych, równych i powszechnych.

4.9.1. Samorząd współpracuje z administracją rządową w realizacji polityki wewnętrznej poprzez realizację zadań zleconych.

4.9.2. Inne zadania w zakresie przewidzianym przez prawo są realizowane jako zadania własne.

REFERENDUM

4.10. Referendum lokalne może być zorganizowane w dowolnej sprawie. W warunkach przewidzianych przez prawo referendum staje się wiążące dla reprezentujących region posłów i władz samorządowych.

4.11. Parlament może zorganizować referendum ogólnopolskie, decydując czy i w jakich warunkach będzie ono wiążące dla parlamentarzystów. Wśród wymogów wobec wiążącego referendum musi się znaleźć frekwencja powyżej 50%.

Podstawowe zasady sprawowania władzy

4.12. Władza polityczna jest służbą społeczeństwu. Ta służba musi być zawsze ukierunkowana na dobro wspólne, poprzez które realizuje się dobro każdego obywatela. Troska o dobro poszczególnych grup społecznych nie oznacza ich ochrony w sposób niesprawiedliwy przed naturalnymi zmianami.

4.12.1. Rząd, administracja rządowa i inne władze powinny działać w sposób transparentny, zrozumiały dla obywatela. Wprowadzane zasady powinny być zgodne z logiką i zrozumiałe dla każdego racjonalnie myślącego człowieka. Zasada przejrzystości powinna być realizowana także przez równy i powszechny dostęp do informacji.

4.12.2. Państwo powinno dbać o warunki dla duchowego wzrostu człowieka jako istoty społecznej poprzez wspieranie kultury.

4.12.3. W polityce międzynarodowej należy kierować się zasadami:

- troski o pokój oraz poszanowanie praw osób i narodów;
- powiązanie idei wolności i solidarności.

4.12.4. Uznajemy integrację europejską jako wartość. Dlatego państwo powinno podejmować działania służące integracji Europy – o ile jest to zgodne z fundamentalnymi wartościami zawartymi w Konstytucji. Należy przeciwstawienie się redukowaniu wizji zjednoczonej Europy wyłącznie do jej aspektów ekonomicznych, politycznych oraz przed bezkrytycznemu stosunkowi do konsumpcyjnego modelu życia.

System Prawa

5.1. Państwo powinno dbać o sprawiedliwy porządek prawny, budowany z poszanowaniem zasad etyki. Prawo nie może ograniczać wolności obywateli w sposób nie dający się uzasadnić na gruncie przyjętych zasad etyki i personalistycznej koncepcji społeczeństwa.

5.2. Istnieje hierarchia praw, co oznacza iż akty prawne niższego rzędu muszą być zgodne z aktami wyższego rzędu, a w razie wątpliwości decydujące są zapisy aktów wyższego rzędu.

5.2.1. Najważniejsze są prawa podstawowe zawarte w dwóch pierwszych rozdziałach Konstytucji. Jakikolwiek inne prawa nie mogą wejść w życie, o ile istnieje uzasadniona obawa, że mogą one naruszać prawa podstawowe. Zastrzeżenia pod tym względem wobec nowo stanowionych praw mogą zgłaszać obywatele za pośrednictwem swoich posłów. Rozstrzygającym w takim wypadku jest zgodna opinia Prezydenta, Episkopatu Polski, oraz Prezesa Sądu Najwyższego. Zastrzeżenia te nie dotyczą innych regulacji prawnych (poza prawami podstawowymi).

5.2.2. Konstytucja i ustawy o randze konstytucyjnej muszą być potwierdzone w referendum przez większość głosujących przy frekwencji przynajmniej 50%. Prawa wprowadzane przez ustawy o randze konstytucyjnej są stosowane bezpośrednio, gdy tymczasem zapisy Konstytucji stanowią podstawę do opracowania konkretnych regulacji.

5.2.3. Prawa wprowadzane przez inne ustawy muszą być logicznie zgodne z ustawami o randze konstytucyjnej i niesprzeczne z innymi wcześniej przyjętymi przepisami.

5.2.4. Inne prawa mogą być stanowione przez organy państwa wyłącznie w zakresie przewidzianym przez ustawy.

5.3. Nad spójnością logiczną prawa o której mowa powyżej czuwa Rada Konstytucyjna powoływana przez Parlament spośród specjalistów w naukach ścisłych takich jak logika, matematyka czy informatyka. W razie niemożności stwierdzenia spójności z powodu niezrozumiałych zapisów, organ stanowiący prawo ma obowiązek niezwłocznego jego poprawienia – o ile to możliwe jeszcze zanim to prawo zacznie obowiązywać.

5.4. Zmiana Konstytucji, uchwalenie lub zmiana ustaw o randze konstytucyjnej wymaga akceptacji w referendum poprzez większość obywateli przy frekwencji co najmniej 50%. W początkowym okresie obowiązywania niniejszej Konstytucji dopuszcza się w to miejsce ustawy przyjęte w takim samym trybie jak niniejsza Konstytucja.

5.5. Wszystkie inne prawa muszą być konkretne: regulować określone działania, wprowadzać konkretne prawa i obowiązki. Zabronione jest wprowadzanie praw, które nie odpowiadają na pytanie: co lub jak należy robić w określonej sytuacji?

5.6. Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują sądy które są nadzorowane przez Sąd Najwyższy, kierowany przez Prezesa Sądu Najwyższego.

5.6.1. Sądy rozstrzygają spory, weryfikują prawomocność działań i orzekają o winie oraz karze wobec osób łamiących prawo.

5.6.2. Postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne.

5.7. Sędziowie są niezawisli w tym sensie, że nikt nie może wprost lub pośrednio wpływać na ich wyroki w konkretnej sprawie. Są jednak zobowiązani do stosowania Konstytucji i ustaw.

5.7.1. Wyroki sądu dotyczące stosunków między ludźmi lub ocenie ich czynów powinny zawierać uzasadnienie sformułowane w oparciu o prawo oraz wiedzę sędziego z zachowaniem zasady życzliwej interpretacji – to znaczy interpretacji zakładającej – o ile brak przeciwnych temu przesłanek - dobrą wolę sądzoną osoby.

5.7.2. Inne wyroki powinny zawierać opis sprawy uściślony na tyle, by dało się stosując reguły logiczne wywieść wyrok z obowiązującego prawa. Notoryczne podważanie przez wyższą instancję poprawności wnioskowania w wyroku stanowi przesłankę do odsunięcia sędziego formułującego błędne wyroki od orzekania w tego typu sprawach.

5.7.3. Państwo powinno dążyć do maksymalnej automatyzacji wnioskowania o którym mowa w punkcie 5.7.2.

Ustrój gospodarczy państwa

6.1. Podstawą funkcjonowania gospodarki jest aktywność obywateli. Nie wolno jej ograniczać bez ważnej przyczyny.

6.2. Polska gospodarka jest zgodna z zasadami społecznej gospodarki rynkowej. Oznacza to, że zaspokojenie potrzeb społeczeństwa jest głównym celem gospodarki rozwijającej się w warunkach maksymalnej wolności. Odrzuca się zatem taką interpretację społecznej gospodarki rynkowej, że państwo opodatkowuje gospodarkę, aby mieć środki na niwelowanie niepożądanych jej efektów.

6.2.1. Państwo jest odpowiedzialne za takie kształtowanie ładu gospodarczego, który:

a) daje wszystkim uczestnikom rynku równe szanse (brak dyskryminacji, stabilny i prosty system prawny);

b) daje możliwość bogacenia się poprzez udział w efektach rozwoju, a nie wycisku słabszych przez silniejszych; przez wycisk rozumie się przy tym na przykład lichwę lub wynagrodzenia pracowników nie pozwalające im na zaspokojenie podstawowych potrzeb swoich i rodziny

c) przeciwdziałanie tworzeniu monopolu i „prywatnych podatków” (opłat nakładane przez prywatne podmioty, które nie są kształtowane w warunkach wolnej konkurencji i są trudne do uniknięcia)

6.2.2. Państwo promuje i wspiera takie działania gospodarcze, które:

a) sprzyjają rozwojowi społeczeństwa i zaspokajaniu potrzeb obywateli;

b) przeciwdziałają dyskryminacji zajęć, które nie są monetaryzowane (jak na przykład opieka matki nad dziećmi)

6.2.3. Państwo kieruje się zasadą pomocniczości poprzez:

a) pomoc w powrocie do aktywności i przejęciu samodzielnej odpowiedzialności za siebie i rodzinę osobom, które znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji ;

b) niwelowanie nierówności dochodowych i majątkowych poprzez system podatkowy;

c) zapewnienie godnego życia (takiego, które nie urąga ze względów ekonomicznych godności człowieka) wszystkim obywatelom oraz dążenie do wprowadzenia minimalnego dochodu gwarantowanego;

6.3. Opodatkowanie działalności gospodarczej jest sposobem zapłaty za korzyści jakie daje jej prowadzenie w danej lokalizacji.

6.3.1. Środki z tych podatków powinny w pierwszym rzędzie być zatem przeznaczone na rozwój społeczno-gospodarczy w tej lokalizacji. Wynagradzane powinny być z nich te prace, które choć ważne dla społeczeństwa i jego rozwoju, nie są kupowane wprost przez prowadzące działalność gospodarczą przedsiębiorstwa.

6.3.2. System podatkowy należy zmieniać w sposób nie zagrażający stabilności gospodarki. Celem tych zmian powinno być wyeliminowanie podatku dochodowego i maksymalne uproszczenie systemu.

6.4. Dopuszcza się tworzenie wielu systemów wymiany towarów i usług oraz wielu systemów walutowych.

6.4.1. Powołuje się Narodowy Bank Polski, który ma za zadanie umożliwienie funkcjonowanie instytucji finansowych umożliwiających międzynarodowy obrót gospodarczy oraz nadzór nad bankowością.

6.5. Celem państwa jest stworzenie systemu gospodarczego zapewniającego każdemu obywatelowi godne życie.

6.5.1. Państwo przeciwdziała podporządkowaniu dobra osób strukturom ekonomicznym (ekonomizm).

6.5.2. W okresie przejściowym dopuszcza się funkcjonowanie państwowych systemów zasiłków i dotacji. Docelowo należy zamienić je na udział w systemie wymiany dóbr oraz udziały w przychodach podatkowych o których mowa w punkcie 3.

Siły zbrojne

7.1. Polskie siły zbrojne mają charakter obronny. Zakazane jest ich udział w wojnach, które nie mają charakteru obronnego.

7.2. Wszyscy obywatele mają obowiązek obrony swojego państwa poprzez gotowość do uczestnictwa w systemie obronnym.

Obywatelstwo

8.1. Obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej stają się osoby będące potomkami obywateli Rzeczypospolitej Polskiej lub jej prawnych poprzedników. Jeśli tylko jeden z rodziców danej osoby jest obywatelem Polski – prawo do nabycia obywatelstwa musi być potwierdzone wyrażeniem woli jego przyjęcia przez osobę której to dotyczy lub jej rodziców w przypadku osoby nieletniej.

8.2. Obywatelstwo polskie może zostać przyjęte przez inne osoby trwale przebywające na terytorium Polski, pod warunkiem zaakceptowania przez nie praw i wartości wyrażonych w niniejszej Konstytucji.

8.3. Zobowiązania państwa wobec obywateli:

8.3.1. Wspólne dobro jest najważniejszym celem państwa. Dążenie do tego celu powinno odbywać się z troską o prawdę, z poszanowaniem wolności i sprawiedliwości.

8.3.2. Państwo otacza szczególną troską rodzinę, życie ludzkie, wychowanie młodego pokolenia.

8.3.3. Państwo zapewnia wszystkim obywatelom darmowy dostęp do podstawowej opieki medycznej, szkolnictwa na poziomie podstawowym i średnim.

8.4. Obowiązki obywateli:

8.4.1. Wszyscy obywatele są zobowiązani do przestrzegania obowiązującego prawa.

8.4.2. Wszyscy są zobowiązani do troski o dobro wspólne. Troska ta przejawia się w szczególności w solidarnej współpracy – czyli pracy wykonywanej dla dobra wspólnego a nie tylko z chęci zysku.

Komentarz

Celem komentarza jest uzasadnienie zapisów Konstytucji. Każda zmiana musi mieć swe uzasadnienie. Może to być ochrona powszechnie akceptowanych wartości, zapewnienie sprawnego funkcjonowania państwa, lub logicznej spójności prawa. W związku z powyższym w projekcie Konstytucji musiały się znaleźć także normy z obecnej Konstytucji, dla których zmiany brak silnego uzasadnienia.

Konstytucja według Jana Pawła II

Jakie cechy powinna mieć dobra konstytucja?

Jedną z głównych motywacji dla stworzenia niniejszego opracowania jest przemówienie wygłoszone 1999 roku przez Jana Pawła II w polskim parlamencie. Tekst tego przemówienia został w wielu fragmentach wykorzystany wprost. Cytaty stanowiące dodatkowy komentarz są ujęte w nawiasy kwadratowe. Trudno Jana Pawła II w pełni uznać za autora poniższych zaleceń, ale można żywić przekonanie, że zostałyby one przez niego autoryzowane.

SYSTEM WARTOŚCI

Zapisy każdej konstytucji kryją w sobie określony system wartości. Wydaje się rzeczą słuszną, by spróbować ten system jawnie określić. Można w ten sposób przenieść dyskusję na bardziej ogólny poziom i uniknąć grzęźnięcia w jałowe spory. Z drugiej strony w razie ewentualnych problemów interpretacyjnych jest do czego się odwołać.

System wartości w oparciu o który funkcjonuje państwo ustalamy z poszanowaniem tradycji i osiągnięć, które były udziałem poprzednich pokoleń. Za szczególnie istotne należy uznać: tradycje tolerancji Rzeczypospolitej, przywiązanie do idei suwerenności kultywowane przez pokolenia dążące do odzyskania niepodległej Polski, idee "Solidarności" z lat 80-tych i personalizmu związanego z tradycją chrześcijańską, a reprezentowanego przez Jana Pawła II.

1) Personalizm.

Zgodnie z personalistyczną wizją człowieka każdej osobie przysługują takie same fundamentalne prawa. Dobro przez te prawa określone jest ważniejsze niż dobro struktur organizacyjnych w jakich funkcjonujemy. [Fundamentem rozwoju wolnego i demokratycznego społeczeństwa jest poszanowanie godności osoby ludzkiej i jej praw]

Dobro wspólne należy rozumieć jako warunki osiągania własnej doskonałości dla wszystkich związanej z nim osób.

[Dobro wspólne obejmuje sumę tych warunków życia społecznego, dzięki którym jednostki, rodziny i zrzeszenia mogą pełniej i łatwiej osiągnąć swoją własną doskonałość. Porządek zatem społeczny i jego rozwój winien być nastawiony nieustannie na dobro osób, ponieważ od ich porządku winien być uzależniony porządek rzeczy, a nie na odwrót.]

Wywodzi się stąd prymat pracy przed kapitałem i miłości przed sprawiedliwością.

2) Naród i społeczeństwo jako wspólnota.

[Wspólnota polityczna istnieje (...) dla dobra wspólnego, w którym znajduje ona pełne uzasadnienie i sens i z którego bierze swoje pierwotne i sobie właściwe prawo.]

2.1. Państwo nie jest strukturą – aparatem ucisku. Wierzymy, że tworzą go ludzie kierujący się wspólnymi celami i wartościami. Dlatego należy w pierwszym rzędzie brać pod uwagę dobro tworzących wspólnotę obywateli. Działanie dla ich dobra z zachowaniem wolności, solidarności i tolerancji jest celem istnienia państwa.

2.2. Propagowane powinny być postawy integrujące: miłości, braterstwa i solidarności i szacunku dla godności człowieka. Celem współpracy jest stałe doskonalenie istniejącego ładu w taki sposób, by wszyscy mogli w nim uczestniczyć w zgodzie z własnymi przekonaniami.

3) Państwo jest przestrzenią przeżywania wolności we wspólnocie

[w wolności zaś powinno się odnajdywać coraz pełniej ludzką równowagę].

3.1. Poszanowanie wolności wymaga stosowania zasady pomocniczości, w myśl której państwo nie powinno interweniować w sprawy którymi obywatele mogą i powinni sobie poradzić sami.

3.2. Suwerenność państwa uznajemy za wartość tak dużą, że dla jej obrony mogą być poświęcone dobra i wolności obywateli [Odwołujemy się do heroicznych świadectw polskiego dążenia ku własnemu suwerennemu państwu w przeszłości]

3.3. Inne cele narodowe i społeczne powinny być realizowane z poszanowaniem wolności, która jest jednak wyzwaniem do poświęcenia, oddania i służby w imię solidarności.

[Wolność wymaga nieustannego wysiłku w jej umacnianiu i odpowiedzialnym przeżywaniu. Niech wspaniałe świadectwa miłości Ojczyzny, bezinteresowności i heroizmu, jakich mamy wiele w naszej historii, będą wyzwaniem do zbiorowego poświęcenia wielkim narodowym celom, gdyż "najwspanialszym wypełnieniem wolności jest miłość, która urzeczywistnia się w oddaniu i służbie"]

4) Tolerancja.

4.1. Tolerancja polega na akceptacji sytuacji, w której w przestrzeni publicznej ścierają się różne idee. Dlatego należy odrzucić tezę że przekonania są sprawą prywatną.

4.2. Uznać jednak należy istnienie spraw prywatnych (intymnych), które nie powinny być przedmiotem działań podejmowanych w przestrzeni publicznej.

4.3. Różnorodność jest wartością. Dlatego należy unikać wymuszania zmiany poglądów, podporządkowania cudzym przekonaniom lub rozwiązywania konfliktów w sferze idei przemocą. Jedynym uzasadnieniem dla takich działań może być próba usunięcia lub uniknięcia oczywistego zła.

4.4. W tym duchu należy uznać prawomocność obecności w sferze publicznej organizacji i symboliki religijnej, zgodnych z polską tradycją.

PODSTAWY FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA

Akceptacja takiego systemu wartości skłania do przyjęcia następujących, fundamentalnych zasad funkcjonowania państwa:

1) Demokracja z poszanowaniem zasad etycznych.

[Szczególnie w życiu wspólnoty politycznej, trzeba pamiętać jednocześnie o tym, że nie może być ona rozumiana jako niezależność od zasad etycznych]

1.1. Organizacja życia społecznego, w tym regulującego je porządku prawnego powinna być oparta na podstawach etycznych. [Fundamentem tego porządku jest człowiek i pełna prawda o człowieku, jego niezbywalne prawa i prawa całej wspólnoty narodowej i społecznej.]

1.2. Państwo ma także cele wychowawcze: wychowanie do odpowiedzialnego korzystania z wolności zarówno w jej wymiarze indywidualnym, jak i społecznym.

1.3. Realizacja wolności odbywa się poprzez wpływ obywateli na funkcjonowanie państwa w ramach demokratycznych reguł.

2) Odpowiedzialność.

Inicjując zmiany, musimy rozważyć możliwe ich skutki i wziąć pod uwagę najgorszy z możliwych rozwój sytuacji. Dlatego należy uznać, że społeczeństwo rozwija się drogą ewolucji. Jest to proces naturalny. Pokora wobec tej zmienności otaczającego nas świata nakazuje, by odrzucić wszelkie doktrynerstwo. Nie wolno podejmować działań tylko i wyłącznie z powodu wskazań jakiejś doktryny. Każda decyzja powinna być uzasadniana w sposób racjonalny, z poszanowaniem systemu wartości o którym mowa powyżej.

3) Przejrzystość.

3.1. Państwo powinno działać w sposób zrozumiały dla obywatela. Zasady funkcjonowania powinny być zgodne z logiką i zrozumiałe dla każdego racjonalnie myślącego człowieka. Należy unikać powoływania się na autorytety.

3.2. Zasada przejrzystości powinna być realizowana także przez równy i powszechny dostęp do informacji.

WYMOGI WOBEC ZAPISÓW KONSTYTUCJI (TEZY KONSTYTUCYJNE)

Zapisy konstytucji powinny być jasne, konkretne i spójne. Tak, aby każdy obywatel mógł ustalić jakie wynikają z nich reguły życia w państwie. Powinny one być także zrozumiałe także w tym sensie, że można ustalić motywy ich przyjęcia.

1) Cele państwa

1.1. Wspólne dobro jest najważniejszym celem państwa. Dążenie do tego celu powinno odbywać się z troską o prawdę, z poszanowaniem wolności i sprawiedliwości. [Porządek ów stale trzeba rozwijać, opierać na prawdzie, budować w sprawiedliwości, ożywiać miłością; w wolności zaś powinno się odnajdywać coraz pełniej ludzką równowagę].

1.2. Należy zawsze brać pod uwagę ochronę godności obywateli. [Troska o ochronę godności człowieka jest zasadą wiodącą, z której czerpiemy inspirację.]

1.3. Państwo powinno otaczać szczególną troską rodzinę, życie ludzkie, wychowanie młodego pokolenia.

1.4. Mając na uwadze sprawy istotne dla całego społeczeństwa, nie można zapominać o potrzebach konkretnych ludzi – szczególnie ubogich i słabych.

2) Obowiązki obywateli

2.1. Wszyscy są zobowiązani do troski o dobro wspólne.

[troska o dobro wspólne winna być realizowana przez wszystkich obywateli i winna przejawiać się we wszystkich sektorach życia społecznego]

2.2. Troska ta przejawia się w szczególności w solidarnej współpracy.

[Wyzwania stojące przed demokratycznym państwem domagają się solidarnej współpracy wszystkich ludzi dobrej woli – niezależnie od opcji politycznej czy światopoglądu wszystkich, którzy pragną razem tworzyć wspólne dobro Ojczyzny.]

3) Władze

3.1. Sprawowanie władzy jest służbą społeczeństwu.

[W szczególny jednak sposób ta troska o dobro wspólne jest wymagana w dziedzinie polityki.

Wykonywanie władzy politycznej, czy to we wspólnocie, czy to w instytucjach reprezentujących państwo, powinno być ofiarną służbą człowiekowi i społeczeństwu, nie zaś szukaniem własnych czy grupowych korzyści z pominięciem dobra wspólnego całego narodu.]

3.2. Ta służba musi być zawsze ukierunkowana na dobro wspólne, poprzez które realizuje się dobro każdego obywatela.

[Pragnę przypomnieć w tym miejscu Kazania Sejmowe ks. Piotra Skargi i jego żarliwe wezwania skierowane do senatorów i posłów I Rzeczypospolitej: "Miejcie wspaniałe i szerokie serce. (...) Nie cieśnijcie ani kurczcie miłości w swoich domach i pojedynkowych pożytkach, nie zamykajcie jej w komorach i skarbnicach swoich! Niech się na lud wszytek z was, gór wysokich, jako rzeka w równe pola wylewa! (...) Kto ojczyźnie swej służy, sam sobie służy; bo w niej jego wszystko się dobre (...) zamyka" (Kazanie drugie, O miłości ku Ojczyźnie).]

3.3. Troska o dobro poszczególnych grup społecznych nie powinna oznaczać ich ochrony w sposób niesprawiedliwy przed naturalnymi zmianami.

4) Społeczeństwo i kultura

4.1. Państwo powinno dbać o warunki dla duchowego wzrostu człowieka jako istoty społecznej.

4.2. Polityka kulturalna powinna ujmować człowieka w jego całości, to znaczy we wszystkich jego wymiarach osobowych – bez pomijania wymiaru etycznego i religijnego.

5) Prawo

5.1. Państwo powinno dbać o sprawiedliwy porządek prawny, budowany w oparciu o zasady etyki.

5.2. Prawo nie może ograniczać wolności obywateli w sposób nie dający się uzasadnić na gruncie przyjętych zasad etyki i personalistycznej koncepcji społeczeństwa.

[Pojawia się dzisiaj nie mniej poważna groźba zanegowania podstawowych praw osoby ludzkiej i ponownego wchłonięcia przez politykę nawet potrzeb religijnych, zakorzenionych w sercu każdej ludzkiej istoty: jest to groźba sprzymierzenia się demokracji z relatywizmem etycznym, który pozbawia życie społeczności cywilnej trwałego moralnego punktu odniesienia, odbierając mu, w sposób radykalny, zdolność rozpoznawania prawdy. Jeśli bowiem "nie istnieje żadna ostateczna prawda, będąca przewodnikiem dla działalności politycznej i nadająca jej kierunek, łatwo o instrumentalizację idei i przekonań dla celów, jakie stawia sobie władza. Historia uczy, że demokracja bez wartości łatwo się przemienia w jawny lub zakamuflowany totalitaryzm"].

6) Gospodarka.

6.1. Należy stanowczo przeciwstawiać się podporządkowania dobra osób ekonomii (ekonomizm) [W wolnym społeczeństwie muszą istnieć wartości zabezpieczające najwyższe dobro całego człowieka. Wszelkie przemiany ekonomiczne mają służyć kształtowaniu świata bardziej ludzkiego i sprawiedliwego.].

6.2. Podstawą funkcjonowania gospodarki jest aktywność obywateli. Nie powinno się jej ograniczać w imię jakichś postulowanych praw, nie mających solidnego uzasadnienia.

6.3. Szczególną troską powinno być umożliwienie realizacji prawa do pracy.

7) Polityka międzynarodowa.

7.1. W polityce międzynarodowej należy kierować się zasadami:

- pokojowej walki o prawa człowieka i narodu
- powiązanie idei wolności i solidarności [solidarności z drugim człowiekiem, solidarności przekraczającej różnego rodzaju bariery klasowe, światopoglądowe, kulturowe, geograficzne].
- Integracja europejska

8) Integracja europejska

Państwo powinno podejmować działania służące integracji Europy opartej o zasady wynikające z chrześcijańskiej inspiracji.

8.1. Przeciwwstawienie się redukowaniu wizji zjednoczonej Europy wyłącznie do jej aspektów ekonomicznych, politycznych oraz przed bezkrytycznym stosunkiem do konsumpcyjnego modelu życia.

8.2. Jedność Europy winniśmy budować na tych duchowych wartościach, które ją kiedyś ukształtowały, z uwzględnieniem bogactwa i różnorodności kultur i tradycji poszczególnych narodów.

[Polska ma pełne prawo, aby uczestniczyć w ogólnym procesie postępu i rozwoju świata, zwłaszcza Europy. Doświadczenie dziejowe, jakie posiada naród polski, jego bogactwo duchowe i kulturowe mogą skutecznie przyczynić się do ogólnego dobra całej rodziny ludzkiej, zwłaszcza do umocnienia pokoju i bezpieczeństwa w Europie.]

Aksjologia Konstytucji z 1997 roku

Polska Konstytucja miejscami przypomina mityczny "kodeks piratów": luźne zalecenia, które są dość swobodnie interpretowane (głównie przez Trybunał Konstytucyjny). W szczególności dotyczy to preambuły Konstytucji, której chyba nawet autorzy nie traktowali jako przepisu prawnego. Tymczasem preambuła Konstytucji wydaje się najbardziej odpowiednim miejscem do zadeklarowania hierarchii wartości podstawowych dla wspólnoty narodowej.

Konstytucja III RP nawiązuje do chrześcijańskiego dziedzictwa. Czy ma to przełożenie na treść przepisów? O dziwo tak – pomimo że w czasie jej uchwalania w Polsce rządzili komuniści (premierem był Cimoszewicz a prezydentem Kwaśniewski). Najwyraźniej w warstwie aksjologicznej komunistom było bliżej do chrześcijaństwa, niż bezideowej pseudo-elicie która przysłała po nich.

Chrześcijański system wartości w języku filozofii (a więc akceptowalnym także przez osoby nie podzielającej wiary w Boga, a „uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł”) opisywał między innymi Max Scheler. Według niego najwyższą wartością jest świętość. Podobnie widział to Norwid, dla którego cel pracy i rozwoju kultury była świętość (triada piękno-pracazmartwychwstanie). We współczesnym języku świeckim możemy powiedzieć, że celem człowieka jest samorealizacja (doskonalenie siebie). Nieco niżej w hierarchii są według Schelera wartości duchowe: **prawda, dobro i piękno**. I te właśnie wartości (+sprawiedliwość) **znalazły się w Konstytucji z 1997 roku**. Uznanie wartości pracy (szeroko rozumianej) można wywieść z pojęcia dobra (nie ma dobra bez dobrych czynów) i celowości działania dla dobra swojego i wspólnoty („doskonalenia siebie”). Ograniczenie obecnej preambuły do tych kwestii pozwoliłoby na jej skrócenie do:

My, Naród Polski - wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości, dobra i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł, równi w prawach i w powinnościach wobec dobra wspólnego ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla naszego państwa.

Aby ułatwić odnoszenie tego zapisu do praktyki naszego życia, aż się prosi w tym miejscu o jasną deklarację, że państwo to dąży do stworzenia wszystkim obywatelom warunków rozwoju w duchu wymienionych powyżej podstawowych wartości.

Twórcy Konstytucji niestety nie przewidzieli współczesnych ataków na duchowe wartości cenione przez polskie społeczeństwo. Ten perfidny atak polega na tym, że pewne podstawowe wartości przyjmuje się poza całym ich systemem. Pozawala to na manipulowanie pojęciami i

wypaczanie ich sensu. Na przykład pojęcie tolerancji po oderwaniu go od prawdy i miłości, pozwala szerzyć nienawiść do tych którzy w imię prawdy nie akceptują lewackich pomysłów na „nowoczesnego człowieka”.

Dlatego wyzywaniem przed którym stoi Polska jest uzupełnienie Konstytucji o rozszerzony katalog wartości, wraz z naturalną ich hierarchią. Sprawí to, że system wartości stanowiących o polskości stanie się bardziej jasny i odporny na manipulacje. Propozycję takiej hierarchii zawiera niniejszy Projekt Konstytucji.

Poniższa tabela zawiera krótkie uzasadnienie każdego z wprowadzonych zapisów. Oznaczenie uzasadnień (źródła):

A = aksjologia, T=tradycja, S=spójność, W=wyzwanie

paragraf	streszczenie	źródło	komentarz
1.1.	niezbywalne: prawo do życia i poszanowania godności człowieka jako osoby	A	Personalizm
1.2.	republika dbająca o warunki indywidualnego i społecznego rozwoju swych obywateli	AT	Rzeczpospolita
1.3.	Spółceństwo spaja troska o dobro wspólne	A	Dobro wspólne
1.4.	Hierarchia wartości podstawowych	ASW	Logiczna odpowiedź na konflikt wartości.
1.5.	Uznanie roli chrześcijaństwa.	ASW	Zagrożenie dla tradycyjnych wartości.
2.1.	Państwo jako dobro wspólne	AT	Rzeczpospolita, personalizm
2.2.	Wartość suwerenności	A	Wartość niepodległości
2.3.	Wolność jako wyzwanie do poświęcenia, oddania i służby w imię solidarności.	A	Personalistyczne rozumienie wolności (wolność do)
2.4.	Zasada wzajemności.	A	Sprawiedliwość
2.5.	Swoboda głoszania różnych idei.	AT	Tolerancja
2.5.1.	Odróżnienie spraw publicznych i prywatnych.	A	Ochrona prywatności.
2.5.2.	Swoboda kultu religijnego	A	Wolność religijna
2.5.3.	Tolerancja nie może być akceptacją zła.	AW	Granice tolerancji
3.1.	Rzeczpospolita Polska jest państwem prawa.	T	Państwo prawa
3.2.	System Prawa	T	Definicja aktów prawnych
3.3.	Zapisy Konstytucji wymogi wobec wszelkich praw obowiązujących w państwie.	TS	Warunek praworządności

3.4.	Ustawy o randze konstytucyjnej („ustawy konstytucyjne”).	SW	Jak pogodzić zachodzące zmiany ze stałością prawa?
3.5.	Wyszczególnienie „ustaw konstytucyjnych”.	SW	Katalog „ustaw konstytucyjnych” powinien być trwały.
3.6.	Tryb zmian w „ustawach konstytucyjnych”	SW	Możliwość zmiany prawa bez zmiany zasadniczej części Konstytucji.
3.7.	Osoby sprawujące władzę mogą być pociągnięte do odpowiedzialności za złamanie prawa – chyba, że dotyczy to czynności związanych ze sprawowaniem władzy podejmowanych w dobrej wierze.	TW	Ograniczenie immunitetu, likwidacja Trybunału Stanu.
4.1.	Państwo demokratyczne	T	Definicja demokracji
4.2.	Samodzielność parlamentarzystów ograniczona przez referendum i etos związany z pełnioną funkcją.	W	Brak „pacta conventa”, możliwość organizacji wiążących referendum = kompromis w sprawie demokracji bezpośredniej.
4.3.	Łamiący zasady parlamentarzyści mogą być odwoływani drogą referendum.	W	zwiększenie odpowiedzialności posłów
4.4.	Wartość finansowania partii jako stała kwota pomnożona przez ilość wyborców.	W	Problem finansowego alienacji partii politycznych + eliminacja działalności politycznej z chęci zysku
4.5.	Najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej jest Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.	T	zachowanie obecnego statusu Prezydenta z jasnym ustanowieniem zwierzchnictwa nad polityką zagraniczną i obronną
			polityka wewnętrzna domeną rządu,

4.6.	Rada Ministrów.	T	polityka zagraniczna – we współdziałaniu z Prezydentem
4.7.	Expose i wotum zaufania dla rządu. Reguły powoływania rządu.	T	rząd podlega parlamentowi
4.8.	Inicjatywa ustawodawcza rządu w związku z realizacją celów wyrażonych w expose lub przygotowaniem i realizacją budżetu państwa. Rozporządzenia regulujące szczegółowo sposoby działania dla realizacji celów zawartych w ustawach.	TW	ograniczenie inicjatywy ustawodawczej rządu do realizacji jasnych celów z expose oraz przygotowania budżetu państwa
4.9.	Wybierane w wyborach tajnych, równych i powszechnych samorząd terytorialny.	TW	Zachowanie obecnej pozycji samorządów
4.10.	Referendum lokalne może być wiążące dla reprezentujących region posłów i władz samorządowych.	TW	Uregulowanie sytuacji w której referendum lokalne staje się wiążące.
4.11.	Parlament może zorganizować referendum ogólnopolskie, decydując czy i w jakich warunkach będzie ono wiążące dla parlamentarzystów.	TW	Uregulowanie warunków obowiązywania wyników referendum ogólnopolskiego
4.12.	Władza polityczna jest służbą społeczeństwu.	TW	Wymogi wobec władz politycznych w nawiązaniu do aksjologii Konstytucji.
5.1.	Prawo nie może ograniczać wolności obywateli w sposób nie dający się uzasadnić na gruncie przyjętych zasad etyki i personalistycznej koncepcji społeczeństwa.	TW	Wymogi wobec systemu prawa (podporządkowanego etyce)
5.2.	Uznanie istnienia hierarchii praw i wprowadzenie zasad dbałości o nie – w tym wprowadzenie interpretacji prawa przez organ je stanowiący.	TW	Wprowadzenie jasnych reguł dbania o spójność prawa
5.3.	Nad spójnością logiczną prawa o której mowa powyżej czuwa Rada Konstytucyjna.	TW	Wprowadzenie Rady Konstytucyjnej w miejsce Trybunału Konstytucyjnego – ma na celu likwidację twórczej interpretacji prawa (zastępowanie

			władzy ustawodawczej przez władzę sądowniczą)
5.4.	Zmiana Konstytucji, uchwalenie lub zmiana „ustaw konstytucyjnych” wymaga akceptacji w referendum.	TW	Tryb uchwalania i zmian Konstytucji
5.5.	Zabronione jest wprowadzanie praw, które nie są konkretne.	TW	Ograniczenie twórczości prawodawców..
5.6.	Wymiar sprawiedliwości: sądy nadzorowane przez Sąd Najwyższy, kierowany przez Prezesa Sądu Najwyższego.	TW	Zachowanie struktury sądów
5.7.	Sędziowie są niezawisli w tym sensie, że nikt nie może wprost lub pośrednio wpływać na ich wyroki w konkretnej sprawie. Są jednak zobowiązani do stosowania Konstytucji i ustaw. Zasada „życzliwej interpretacji”. Wymóg stosowania zasad logiki – w tym dążenie do automatyzacji prawa.	TW	Jasna definicja sędziowskiej niezawisłości. Maksymalne ograniczenie uznaniowości.
6.1.	Podstawą funkcjonowania gospodarki jest aktywność obywateli. Nie wolno jej ograniczać bez ważnej przyczyny.	TW	Swoboda działalności gospodarczej
6.2.	Polska gospodarka jest zgodna z zasadami społecznej gospodarki rynkowej – nie oznacza to redystrybucji jako fundamentalnej zasady.	TW	Społeczna gospodarka rynkowa jako dbałość o reguły gospodarcze sprzyjające społeczeństwu (ludzie przed biznesem).
6.3.	Opodatkowanie działalności gospodarczej jest sposobem zapłaty za korzyści jakie daje jej prowadzenie w danej lokalizacji.	W	Podatki mają przede wszystkim lokalny charakter. Społeczności lokalne składają się z nich na utrzymanie państwa. Odwrócenie hierarchii!!!
6.4.	Dopuszcza się tworzenie wielu systemów wymiany towarów i usług oraz wielu systemów walutowych. Zachowanie obecnej roli NBP – poza monopolem (fikcyjnym) emisji pieniądza.	W	Otwartość systemu finansowego

6.5.	Zadaniem państwa jest przeciwdziałanie ekonomizmowi. Może się w tym celu posługiwać systemem zasiłków i dotacji.	W	System zasiłków i dotacji powinien być z czasem zamieniany na udział we wpływach z podatków (na przykład w formie dochodu gwarantowanego)
7.1.	Polskie siły zbrojne mają charakter obronny.	T	Zakaz wojen zaczepnych/
7.2.	Wszyscy obywatele mają obowiązek obrony swojego państwa.	T	Powszechny obowiązek obrony Ojczyzny
8.1.	Obywatelami RP stają się potomkowie obywateli RP.	T	Podsumowanie relacji państwo – obywatel.
8.2.	Obywatelstwo polskie może zostać przyjęte przez inne osoby mieszkające w Polsce i akceptujące jej prawa i wartości.	T	
8.3.	Podsumowanie obowiązków państwa wobec obywateli.	T	
8.4.	Obowiązki obywateli wobec państwa (równość i troska o dobro wspólne).	T	

Najważniejsze z proponowanych zmian (w stosunku do obowiązujących obecnie zasad):

- **Wprowadzenie spójnego systemu wartości (praw podstawowych) wraz z ich hierarchią (1.4.) i uznaniem roli chrześcijaństwa (1.5);**
- **Dowartościowanie tolerancji, ale też zapobieganie wykorzystywania jej do uzasadnienia zła (2.5.3);**
- **Wprowadzenie „ustaw o randze konstytucyjnej” opisujących bardziej szczegółowo zasady konstytucyjne (tak by np. można się było na nie powoływać w sądzie), chronionych przed nadmierną zmiennością (3.4);**
- **Ograniczenie immunitetu z jednej strony a likwidacja Trybunału Stanu z drugiej (3.7)**
- **Kompromis w kwestii demokracji bezpośredniej na poziomie państwa - parlamentarzystów nadal nie obowiązują „instrukcje wyborów”, ale ogranicza się ich samodzielność przez referendum i warunki na jakich mogą być odwoływani (4.2, 4.3);**

- Ograniczenie inicjatywy ustawodawczej rządu do działań wyrażonych w expose oraz budżetu (4.7, 4.8).
- Wprowadzenie Rady Konstytucyjnej w miejsce Trybunału Konstytucyjnego – ma na celu powstrzymanie zastępowania władzy ustawodawczej przez władzę sądowniczą, wprowadzenie zasady, że niejasności prawa ma wyjaśniać organ je stanowiący (5.2, 5.3).
- Ograniczenie rozrostu prawa - prawa mają być konkretne i logicznie spójne (5.5.);
- Wprowadzenie społecznej gospodarki rynkowej opartej na indywidualnej przedsiębiorczości (6.1 – 6.3);
- Otwarty system finansowy (6.4);
- Przeciwdziałanie ekonomizmowi, pomocniczość państwa, odwrócenie roli systemu podatkowego (nie redystrybucja, ale udział w przychodach z opłaty za korzystanie z zasobów lokalnych) (6.5)